

Barnkonsekvensanalys

För detaljplan för Heljered, etapp 2
Mölnads stad

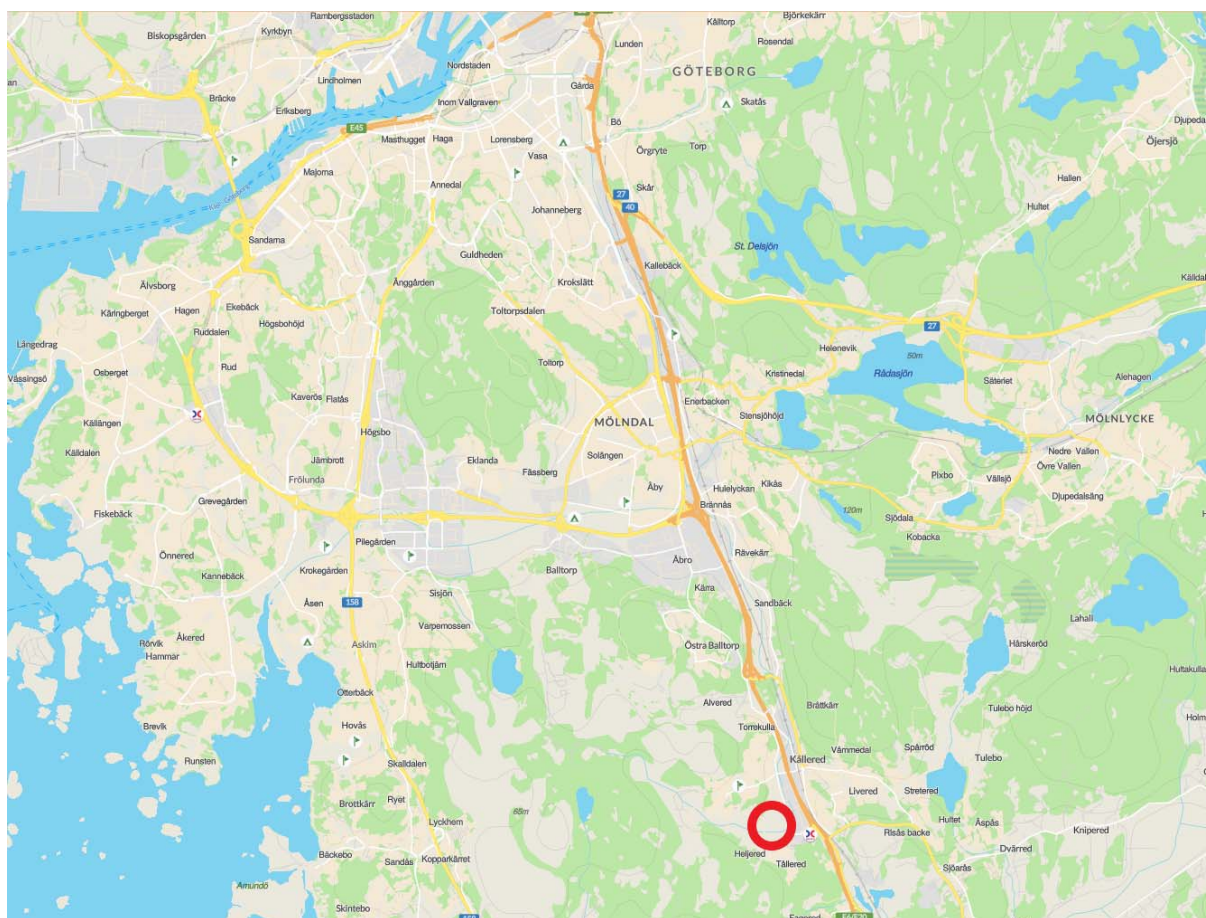
Foto: Ulf Celandar

02landskap arkitektkontor
2024-01-29

Bakgrund

Heljered ligger sydost om Ikea Källered och angränsar till Sandsjöbacka naturreservat i söder. I området planeras det byggas 350 bostäder i det som kallas etapp 2, etappen är delad av Heljeredsvägen där den norra delen har hyresfastigheter och en park, och den södra ligger i en backe med suterränghus, i form av bostadsrätter och radhus.

Mellan de byggda områdena finns prickad mark för att skapa sammanhängande markområden i landskapet. Det ger möjligheter till att skapa grönområden för rekreation och aktivitet, samt för att hantera dagvatten och skyfall. Befintlig infrastruktur används till största del (Heljeredsvägen, Sanders väg och Hålllevägen) men kompletteras av ett par bygator i norra delen. Huvudgatan Heljeredsvägen får en devis ny sträckning för att anpassas till föreslagna bebyggelse och de geotekniska förutsättningarna.

Karta över platsens förhållande till Mölndal, Mölnlycke och Göteborg

Barnkonsekvensanalys:

Platsen och närområdet har analyserats med utgångspunkt i Göteborg stads metodverktyg för BKA, Barnkonsekvensanalys barn och unga i fokus 1.0 och rubrikerna:

- 1 Sammanhållen stad
- 2 Samspel, lek och lärande
- 3 Vardagsliv
- 4 Identitet
- 5 Hälsa och säkerhet

Analysen har utgått från olika skalor; från boendemiljön gällande byggnadernas placeringar och utformning, från närmiljön gällande vad som händer på gården, kvarteret, och närmsta grannskapet, från stadsdelen gällande det närmsta funktionella området avseende park, platser och sammankopplade gator, och slutligen staden (Möndal/Källered) - hur barn och unga rör sig i staden som helhet. Med dessa olika skalor i åtanke har planen och platsens förutsättningar inventerats, både hur platsen fungerar idag (förutsättningar) och kvalitéer och brister med planen.

1. Sammanhållen stad

Barriärer kan vara både fysiska och mentala och de kan vara helt andra för barn än för vuxna. Yngre barn behöver bilfria eller bilsäkra stråk för att kunna vidga sina cirklar, vilket bygatorna och gångvägarna runt om i området utgör. Dessa stråk bör belysas väl, och övergångar på Heljeredsvägen bör vara noggrant placerade. I området behålls och skapas sammanhängande gångstråk mellan områden, funktioner och bebyggelse vilket är en viktig aspekt i barnens rörelsemönster och trygghet.

Barriärer

Heljeredsvägen utgör en barriär då det är den vägen som många kommer korsa då den ligger mitt mellan södra och norra bostadsområdet. En annan barriär kan vara Hedbäcken, som är en befintlig meandrande bäck med branta slänter som kan utgöra en risk för mindre barn. Även den sankt omkringliggande marken kan utgöra en otrygghet. Bäckens ligger i planområdet i nära anslutning till ny bebyggelse, den tilltänkta parken samt parkeringsplatser, vilket är en bra placering då man både har uppsyn över bäckremsan från sitt kvarter samt ser byggnaderna nerifrån bäcken. Skogsbrynet i söder kan också utgöra en mental barriär för barn, då den kan upplevas mörk och otäck framför allt kvällstid.

2. Samspel

Plats för samspel, möten, lek, lärande, kultur och idrott för barn och unga i planområdet och dess omnejd. I området finns naturen och skogen närvarande, med gångavstånd kan man ta sig till naturområden för lek och lärande. Kulturella lämningar finns också i form av en gammal grusväg i söder mot skogen, samt flertal gamla byggnader och ett antal fornlämningar. Skogen i söder och bäcken i norr blir naturliga brynzoner för barn och ungas upptäckslek och nyfikenhet. Sandsjöbackas naturområde ligger söder om området, och erbjuder långa promenader och spring-slingor.

Parken och rummen mellan bebyggelsen bör utformas så att det finns trygga, jämställda och jämlika förutsättningar för samspel och lek. Parken ligger strategiskt i området och nås enkelt och på kort avstånd av samtlig ny bebyggelse. Den lockar in både barn och unga samt med närvaro av vuxna. De små barnens lek placeras även med fördel i närkontakt med respektive bostad, där man kan ha uppsikt men samtidigt vänja barnen att leka utan en vuxens direkta närvaro. Bygatorna i norra området samt byrummet i de södra kvarteren kommer fungera väl som en förlängd lekyta mellan husen, och avsaknaden av trottoarer och utformningen med den enkelriktade körbanan med plats för möten medger också en lägre hastighet vilket är tryggare för barnen.

I Heljered etapp 1 finns förskola precis öster om detaljplanens område, och en skola finns norr om området i Källered (Hallensskolan F-9) som nås via en byväg med bil (1,3 km) alternativt via cykel på en cykelbana på Ekenleden (2 km). Bokbussen kommer till Heljered varannan vecka vilket skapar pedagogik och lärande.

3. Vardagsliv

Barns rörelse i trafiken genom gång, cykel och kollektivtrafik är av stor vikt för en trygg boendemiljö. Barn och unga behöver ha närhet och tillgång till service och platser för lek och rekreation.

Vikten av att kunna nyttja hela stadsdelen för sin utveckling, hela året runt och kvällstid är en självklarhet i planområdet. På väg till och från Hallenskolan kan man cykla tryggt på cykelbana längs Ekenleden vilken också är väl upplyst kvällstid. Det finns en befintlig Busshållplats (Eken) vid Rusta/IKEA väster om E6 (ca 500m), samt en möjlighet till eventuell framtida hållplats på Heljeredsvägen vilket skulle bli en förbättring för barn och unga i området som stort.

I Kållerred finns flera aktiviteter och sportanläggningar, bland annat en skatepark och Ekenhallen norr om området (800m avstånd) och en idrottsplan öster om E6:an. Det finns en fritidsgård samt laserdome i Kållerred centrum ca 1,6 km nordost från området och Fjärås Tjärns badplats ligger norr om med cykelavstånd från området.

På gångavstånd (350m-1 km) kan man nå handelsområde med IKEA, sko- och klädbutik, matbutik, dagvaruhandel, restauranger och vårdcentral. Kållerred station och Kållerred centrum ligger öster om E6:an, ca 1,6 km från planområdet. Därifrån kan man ta pendeltåg till Kungsbacka, Göteborg och Mölndal. I Kållerred Centrum finns flera klädbutiker, bibliotek och service. Dit kan man ta sig via cykel- och gångbana, dock går det genom en tunnel norr om Coop. Tunnlar kan vara otrygga platser för barn att röra sig på sent, och kan därför vara en sämre konsekvens i planen, dock ligger tunneln utanför projektet.

Trafiken genom området på Heljeredsvägen kan komma att bli relativt kraftig, därmed blir Heljeredsvägen en barriär mellan den södra och norra delen av planområdet. Det har dock kompenseras genom att gång- och cykelväg förlagts i söder med goda kopplingar till befintliga cykelleder, samt en ny gångbana, norr om vägen för att få bort onödigt spring över vägen. Det blir av vikt att vidareprojektering förlägger övergångar mellan områdena på strategiska ställen där det blir trafiksäkra passager för barn och unga.

Barn upp till och med 8 år får lov att cykla på trottoaren. Längs Sanders väg och Hålllevägen får man som barn över 8 år i stället cykla i gatan och samsas med bilister, vilket skulle kunna bli en osäkerhet i trafiken. Dessa två lokalgator är dock lite smalare vilket reducerar hastigheten.

På bygatorna i norr är det endast en smal körremsa och det finns i stället ett antal platser längs vägarna där bilar kan mötas. Här rör man sig som gångtrafikanter huvudsakligen mellan husen och zonen med träd/parkeringar när man rör sig längs med gatan men den smala körbanan gör det relativt enkelt att korsa körbanan längs hela sträckningen. Som cyklist rör man sig tillsammans med och på lika villkor som bilister, vilket tillsammans med körbanans utformning drar ner hastigheten på vägen.

Vid samtlig bebyggelse är det nära till grönska på gårdsmiljöerna samt mellan de olika "byarna". Det är av vikt att barnen på ett naturligt sätt kommer kunna välja både sol och skugga när de är ute och leker. Den angränsande naturmark som finns både norr om området (kring Heljeredsbäcken) och skogarna i söder kan enkelt locka till en del av barnens utemiljö. Barn som har tillgång till mycket vegetation på stora kuperade ytor rör på sig mer och utsätts för mindre UV-strålning, vilket också är en fördel detaljplanen har.

4. Identitet

Områdets karaktär och identitet bildas genom de små "byklustren" med hus, som var för sig sammankopplas med små gångstigar och smalare byvägar. I området kan man utläsa odlingslandskapets kulturhistoria genom Heljeredsbäckens lågpunkt och de kvarlämnade gårdarna som bevarats /skyddats. Den kulturhistoriska karaktären förstärks i planområdet med fruktlundar och öppna landskap mellan byklustren. Flera växthus, odlingslotter, öppna dagvattenlösningar och fruktträdgårdar gynnar förståelse och intresse för naturen även för barn och unga.

En generös möjlighet till gångrörelse genom hela området gör det enkelt att röra sig och leka, vilket främjar integration och hälsa. Plats för utegym och lekplats finns med i detaljplanen för samma anledning.

5. Hälsa och säkerhet

Barn som har tillgång till varierade och stimulerande utemiljöer har bättre förutsättningar att utvecklas psykiskt, fysiskt och socialt. Lägre hastighet på vägar minskar både buller och utsläpp vilket planen har med i åtanke. Det blir en viss ökning av trafikbuller på grund av fler bilar som kommer köras till och från de nya bostäderna. Detta anses vara negativt med avseende på mentalt välbefinnande. Däremot bedöms möjligheten att förbättra tillgängligheten till naturen igenom motionsslingor som positivt eftersom dalgången och området vid Heljered backar bidrar ändå till större områden utan direkt påverkan av trafikbuller, vilket kan upplevas som positivt för mental hälsa.

Sammanfattning konsekvenser

Förslaget anses vara ett steg mot en barnvänligare stad i och med dels skalan på bebyggelsen som planeras, vilket ger en mänskligare skala med goda ljusförhållanden både inne och ute, samt de rumsligheter som bebyggelsen och planen medger - där plats för spontanlek, rekreation och pedagogik finns. Planens möjlighet till framtida busshållplats skulle också stärka förbindelsemöjligheterna till Källered, Mölndal och Göteborg, vilket är en viktig aspekt i barn och ungas trygga rörelsemönster och utmaningar.

Utkast illustrationsplan till detaljplan